

Glosa 2/2023

Autorzy / Tytuły / Abstrakty / Metadane / PL

Problematyka wspólnot mieszkaniowych w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego

dr Paweł Popardowski

Autor jest adiunktem w Instytucie Nauk Prawnych PAN w Warszawie (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7133-5391>).

Problematyka wspólnot mieszkaniowych w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego

W najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego można dostrzec kilka interesujących wypowiedzi w kwestii wykładni przepisów ustawy z 24.09.1994 r. o własności lokali. Mają one znaczące przełożenie na praktykę, gdyż na ich podstawie możliwe jest wyróżnienie preferowanego przez Sąd Najwyższy sposobu rozstrzygnięcia zagadnień problemowych, które relatywnie często ujawniają się w ramach funkcjonowania wspólnot mieszkaniowych. Dostrzegając znaczenie praktyczne i dogmatyczne działalności orzeczniczej Sądu Najwyższego odnoszącej się do problematyki wspólnot mieszkaniowych, w niniejszym przeglądzie orzecznictwa zostaną szczegółowo omówione trzy judykaty Sądu Najwyższego z lat 2021–2022 dotyczące odpowiedzialności współwłaścicieli w częściach ułamkowych lokalu za zobowiązania wobec wspólnoty mieszkaniowej, zaskarżania uchwał wspólnoty mieszkaniowej podejmowanych w ramach tzw. procedury mieszanej podejmowania uchwał przez właścicieli lokali we wspólnocie oraz przeprowadzania zmian wielkości udziałów we wspólnocie na skutek zastosowania nowego sposobu ustalenia powierzchni budynku, który prowadził do zmiany dotychczasowej powierzchni poszczególnych lokali.

Słowa kluczowe: wspólnoty mieszkaniowe, współwłasność w częściach ułamkowych, zaskarżanie uchwał właścicieli, orzecznictwo Sądu Najwyższego

Bibliografia

Balwicka-Szczyrba M., Sytuacja prawna współwłaścicieli lokali w częściach ułamkowych po nowelizacji ustawy o własności lokali, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2016/2.

Deneka M., Uprawnienia ze współwłasności ułamkowej według Kodeksu cywilnego, Warszawa 2021.

Doliwa A., Prawo mieszkaniowe. Komentarz, Warszawa 2021.

Dziczek R., Własność lokali. Komentarz. Wzory pozwów i wniosków sądowych, Warszawa 2021.

Izdebski H. [w:] Ustawa o własności lokali. Komentarz, red. H. Izdebski, Warszawa 2019.

Jelonek-Jarco B. [w:] Ustawa o własności lokali. Komentarz, red. B. Lackoroński, Warszawa 2022.

Kutyłowska A., Jędruszek Ł., Podejmowanie przez wspólnoty mieszkaniowe uchwał wyrażających zgodę na ustanowienie odrębnej własności lokalu powstałego w wyniku przebudowy części nieruchomości wspólnej, „Temidium” 2020/4.

Strzelczyk R. [w:] R. Strzelczyk, A. Turlej, Własność lokali. Komentarz, Warszawa 2015.

Szymczak I., Własność lokali. Komentarz, Warszawa 2020.

Zabielski L., Uwagi praktyczne dotyczące ustanowienia odrębnych własności lokali powstałych w wyniku nadbudowy (przebudowy) części nieruchomości wspólnej, „Rejent” 2015/11.

Zbiegień-Turzańska A. [w:] Ustawa o własności lokali. Komentarz, red. B. Lackoroński, Warszawa 2022.

Zębala J. [w:] Ustawa o własności lokali. Komentarz, red. B. Lackoroński, Warszawa 2020.

prof. dr. hab. Wojciech J. Kocot

Autor jest kierownikiem Katedry Prawa Cywilnego Porównawczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1303-9313>).

Ciężar dowodu złożenia oświadczenia woli w postaci elektronicznej – glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 23.05.2022 r., I AGa 319/20

Poza charakterystyką niejednolitego pojęcia doręczenia, o którym mowa w art. 61 k.c., rozważania dotyczą przede wszystkim poprawności stosowania w obrocie elektronicznym tej samej co w obrocie tradycyjnym reguły rozkładu dowodu, stosownie do której to na nadawcy (składającym) oświadczenia spoczywa obowiązek wykazania faktu jego złożenia. Użytego w art. 61 § 2 k.c. pojęcia „wprowadzenie” oświadczenia „do środka komunikacji elektronicznej” nie należy interpretować analogicznie jak „dojście” oświadczenia do adresata np. w trybie skorzystania z tradycyjnej usługi pocztowej, o którym mowa m.in. w § 1 tej normy. Skuteczność zawiadomienia o wykonaniu prawa kształtującego, jakim jest odstąpienie od umowy, trzeba oceniać na podstawie teorii wysłania, a nie w oparciu o art. 61 k.c.

Słowa kluczowe: ciężar dowodu, nadawca, odstąpienie od umowy, odbiorca, środek komunikacji elektronicznej, teoria doręczenia, teoria wysłania, prawo podmiotowe kształtujące

Bibliografia /

Barta J., Markiewicz R., Internet a prawo, Kraków 1998.

Białkowski M., Czynność prawna jako element wykładni uchwał organów spółki kapitałowej, „Przegląd Prawa Handlowego” 2014/11.

Fountoulakis Ch., Plesiński W. [w:] Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów (CISG). Komentarz, red. I. Schwenzer, K. Iwiński, Warszawa 2021.

Gajek K., Oświadczenie woli w komunikacji elektronicznej, Warszawa 2020.

Janowski J., Elektroniczny obrót prawny, Warszawa 2008.

Kocot W.J., Wpływ Internetu na prawo umów, Warszawa 2004.

König W., Reichel-Holzer C., Das Unternehmensgesetzbuch: UGB-HGB im Vergleich, Wien 2006.

Łętowska E., Prawo umów konsumenckich, Warszawa 2002.

Machnikowski P. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2017.

Pinior P., Spółki kapitałowe – organy spółki – zarząd – reprezentacja spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjnej – rezygnacja członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjnej. Glosa do uchwały SN z dnia 31 marca 2016 r., III CZP 89/15, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2017/2, poz. 12.

Pisuliński J., Chwila wykonania zobowiązania pieniężnego w razie zapłaty bezgotówkowej – potrzeba zmiany interpretacji [w:] Experientia docet. Księga jubileuszowa ofiarowana Pani Profesor Elżbiecie Traple, red. P. Kostański, P. Podrecki, T. Targosz, Warszawa 2017.

Popiołek W. [w:] Konwencja wiedeńska o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów. Komentarz, red. M. Pazdan, Kraków 2001.

Radwański Z. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 2, Prawo cywilne – część ogólna, red. Z. Radwański, Warszawa 2008.

Radwański Z., Mularski K. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 2, Prawo cywilne – część ogólna, red. Z. Radwański, A. Olejniczak, Warszawa 2019.

Safjan M. [w:] Kodeks cywilny, t. 1, Komentarz do art. 1–44910, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2020.

Szostek D., Czynność prawna a środki komunikacji elektronicznej, Kraków 2004.

dr hab. Katarzyna Bilewska

Autorka jest profesorem w Katedrze Prawa Handlowego, Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0988-7480>).

Dopuszczalność ustalenia podjęcia uchwały walnego zgromadzenia na podstawie art. 189 k.p.c. – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 20.01.2022 r., III CZP 17/22

Wadliwie oddane przez akcjonariuszy głosy w procesie podejmowania uchwały mogą stanowić podstawę stwierdzenia jej nieważności lub uchylenia na podstawie art. 422 i n. k.s.h. Możliwy jest jednak także przypadek, w którym głosy te, uwzględnione w procesie ustalania wyniku głosowania nad uchwałą, zdecydują o konkluzji, że uchwała nie została przez walne zgromadzenie podjęta. Sytuacji tej dotyczy komentowane orzeczenie. Sąd Najwyższy zajął w nim kategoryczne stanowisko o niedopuszczalności ustalenia przez sąd w orzeczeniu na podstawie art. 189 k.p.c., że zapadła uchwała walnego zgromadzenia, jeśli w protokole

stwierdzono, że do podjęcia uchwały nie doszło. Konkluzje zawarte w orzeczeniu nie zasługują jednak na aprobatę i wymagają polemiki.

Słowa kluczowe: uchwała, walne zgromadzenie, zaskarżenie uchwały, powództwo, ustalenie

Bibliografia /

Antoszek P., Cywilnoprawny charakter uchwał wspólników spółek kapitałowych, Warszawa 2009.

Bilewska K., Dopuszczalność stwierdzenia nieważności uchwały zgromadzenia wspólników na podstawie art. 58 KC, „Monitor Prawniczy” 2010/18.

Bilewska K., O dopuszczalności orzekania przez sąd rejestrowy w przedmiocie ważności uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych [w:] Ius est ars boni et aequi. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Józefowi Frąckowiakowi, red. A. Dańko-Roesler, M. Leśniak, M. Skory, B. Sołtys, Wrocław 2018.

Bilewska K., Tendencje w kształtowaniu się katalogu podmiotów uprawnionych do zaskarżania uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych, „Przegląd Prawa Handlowego” 2014/9.

Bilewska K. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. Z. Jara, Warszawa 2022.

Gliniecki B., Zaskarżanie tzw. uchwał negatywnych walnego zgromadzenia spółki akcyjnej. Glosa do wyroku SN z dnia 3 czerwca 2015 r., V CSK 592/14, „Glosa” 2016/2.

Krysiak A. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. Z. Jara, Warszawa 2022.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 3B, Spółka akcyjna. Komentarz do art. 393–490, red. A. Opalski, Warszawa 2016.

Zbiegień-Turzańska A., Sankcje wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych i spółdzielni, Warszawa 2012.

dr Karolina Ochocińska

Autorka jest radcą prawnym (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7003-7488>).

Sprzedaż w postępowaniu upadłościowym – glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 24.06.2019 r., III CSK 259/17

Głosowane postanowienie dotyczy oceny umowy wyodrębnienia i sprzedaży lokalu mieszkalnego jako sprzedaży wywołującej skutek egzekucyjny. W praktyce rozstrzygnięcie tego zagadnienia sprowadza się do przyznania prymatu interesowi jednej z grup osób. Komentowane orzeczenie stanowi przykład odmiennego rozstrzygnięcia od tego przyjmowanego dotychczas w judykaturze Sądu Najwyższego. Umowie wyodrębnienia i sprzedaży lokalu mieszkalnego odmówiono statusu umowy sprzedaży w postępowaniu upadłościowym wywołującej skutek egzekucyjny.

Słowa kluczowe: sprzedaż w postępowaniu upadłościowym, skutek egzekucyjny, upadłość dewelopera, umowa deweloperska, syndyk

Bibliografia /

Całus E., Postępowanie restrukturyzacyjne i upadłościowe wobec deweloperów a ochrona praw nabywcy, „Rejent” 2016/8.

Ciepła H., Upadłość dewelopera po nowelizacji prawa upadłościowego i naprawczego, wprowadzonej ustawą z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywców lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (Dz.U. nr 232, poz. 1377), „Ius Novum” 2013/2.

Machowska A., Przepisy o upadłości dewelopera w ustawie o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego, „Monitor Prawniczy” 2011/24.

Pannert M., Cele prawa upadłościowego i naprawczego, „Radca Prawny” 2008/6.

Porzycki M., Regulacja upadłości dewelopera – pozorna poprawa sytuacji nabywców mieszkań, „Monitor Prawniczy” 2012/7.

Wiórek P.M., Pozycja prawna nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego w nowej upadłości deweloperskiej – wybrane zagadnienia, „Rejent” 2017/6.

Wrzaszcz P., Ochrona praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego w sytuacji ogłoszenia upadłości dewelopera, „Przegląd Prawa Handlowego” 2014/11.

Zedler F., Wpływ ogłoszenia upadłości wierzyciela hipotecznego na jego zgodę na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego z nieruchomości obciążonej hipoteką, „Polski Proces Cywilny” 2017/3.

Zimmerman P., Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, Legalis 2022.

dr Kacper Wosiak

Autor jest adiunktem w Zakładzie Prawa Gospodarczego i Handlowego, Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz radcą prawnym (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9428-0629>).

Zastosowanie art. 98 § 2 oraz art. 101 § 3 k.r.o. do wykonywania prawa głosu z udziałów (akcji) – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 14.02.2019 r., IV CSK 100/18

Artykuł obejmuje analizę zagadnienia wykonywania prawa głosu z udziałów (akcji) przez rodzica jako przedstawiciela ustawowego małoletniego. Rozważana jest możliwość stosowania wymogu uzyskania przez rodzica zezwolenia sądu opiekuńczego na dokonanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu (art. 101 § 3 k.r.o.). W tym aspekcie stawiana jest teza, że głosowanie nad uchwałami zgromadzeń spółek kapitałowych stanowi przejaw zarządu majątkiem dziecka, stąd potencjalnie w niektórych przypadkach niezbędne będzie uzyskanie zezwolenia sądu. W artykule poruszana jest też kwestia wyłączenia reprezentacji przez rodzica przy wykonywaniu prawa głosu z udziałów (akcji) w sytuacjach określonych w art. 98 § 2 k.r.o., czyli m.in. jednoczesnego działania w imieniu więcej niż jednego dziecka uczestniczącego przy podjęciu uchwały. Przedstawiany jest pogląd aprobujący możliwość stosowania art. 98 § 2 k.r.o. w takiej konfiguracji, z ograniczeniem jednak do tych wypadków,

które choćby potencjalnie mogą rodzić sprzeczność interesów między osobami wymienionymi w art. 98 § 2 k.r.o.

Słowa kluczowe: spółka kapitałowa, akcje, władza rodzicielska, zgromadzenie wspólników

Bibliografia /

Biernacki P., Dobro dziecka w praktyce notarialnej, „Rejent” 2019/9.

Frąckowiak J., Uchwała zgromadzenia wspólników spółki kapitałowej jako czynność prawna wewnątrz korporacyjna, „Przegląd Prawa Handlowego” 2018/9.

Gołębiowski K. [w:] Notariat. Czynności notarialne, red. A.J. Szereda, Warszawa 2021.

Kidyba A. [w:] A. Kidyba, M. Dumkiewicz, Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych, LEX 2022.

Kiełb D., Zawieranie umowy kredytu i umowy pożyczki w związku z wykładnią pojęcia zarządu majątkiem wspólnym małżonków, „Przegląd Sądowy” 2015/10.

Misztal-Konecka J., Wyłączenie reprezentacji rodziców wobec dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską, „Przegląd Sądowy” 2010/6.

Nazar M. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 12, Prawo rodzinne i opiekuńcze, red. T. Smoczyński, Warszawa 2014.

Nowacki A., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, t. 1, Komentarz. Art. 151–226 KSH, Warszawa 2018.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2A, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226, red. A. Opalski, Warszawa 2018.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 3A, Spółka akcyjna. Komentarz do art. 301–392, red. A. Opalski, Warszawa 2016.

Pisuliński J., Członkostwo w spółdzielni mieszkaniowej, cz. 2, „Monitor Prawniczy” 2003/4.

Popiołek W., Charakter prawny uchwał wspólników i organów spółek handlowych, „Przegląd Prawa Handlowego” 2014/9.

Romanow S., Zarząd majątkiem dziecka sprawowany przez rodziców, „Transformacje Prawa Prywatnego” 2021/1.

Słyk J. [w:] Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, red. K. Osajda, M. Domański, J. Słyk, Warszawa 2022.

Strzebinczyk J. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 12, Prawo rodzinne i opiekuńcze, red. T. Smoczyński, Warszawa 2011.

Sylwestrzak A., Małoletni pełnomocnik, „Przegląd Sądowy” 2012/7–8.

Tobiasz Nowakowski

Autor jest doktorantem w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Łódzkiego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0821-6901>).

Odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkodę spowodowaną zanieczyszczeniem drogi płynami silnikowymi – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 20.01.2022 r., III CZP 9/22

Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale przyjął, że ubezpieczyciel, z którym sprawca wypadku komunikacyjnego jest związany obowiązkową umową ubezpieczenia OC, ponosi odpowiedzialność względem zarządcy drogi za szkodę polegającą na zanieczyszczeniu drogi płynami silnikowymi. Autor popiera rozstrzygnięcie składu orzekającego, wskazując na argumenty natury funkcjonalnej i systemowej, które przemawiają na korzyść tezy wyrażonej w uchwale. Niemniej w jego ocenie wątpliwości nasuwa sugestia, że odpowiedzialność sprawcy wypadku komunikacyjnego względem zarządcy drogi jest oparta na zasadzie ryzyka.

Słowa kluczowe: ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, zarządca drogi, uszkodzenie drogi

Bibliografia /

Bieniek G. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Zobowiązania. Część ogólna, red. J. Gudowski, Warszawa 2018.

Fras M., Orlicki M., Kompensacja kosztów uprzątnięcia pozostałości po wypadku komunikacyjnym przez ubezpieczyciela OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, „Wiadomości Ubezpieczeniowe” 2021/1.

Kaliński M., Szkodą na mieniu i jej naprawienie, Warszawa 2014.

Kuźmicka-Sulikowska J., Zasady odpowiedzialności deliktowej w świetle nowych tendencji w ustawodawstwie polskim, Warszawa 2011.

Machnikowski P. [w:] Zobowiązania, t. 1, Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Komentarz, red. P. Machnikowski, Warszawa 2022.

Raczyński A. [w:] Kodeks cywilny, t. 3, Komentarz Art. 627–1088, red. M. Gutowski, Warszawa 2022.

Szczerbowski J., Szkodą czysto majątkową w kontekście unifikacji prawa prywatnego w Europie, Olsztyn 2013.

Szczerbowski J. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. M. Załucki, Warszawa 2020.

Wiśniewski T. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Zobowiązania. Część ogólna, red. J. Gudowski, Warszawa 2018.

Zełek M. [w:] Kodeks cywilny, t. 2, Komentarz. Art. 353–626, red. M. Gutowski, Warszawa 2022.

Sławomir Szejna

Autor jest doktorantem na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4219-5884>).

Określenie maksymalnej wysokości kary umownej lub terminu końcowego do jej naliczania jako przesłanka ważności kary umownej – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 9.12.2021 r., III CZP 16/21

Przedmiotem niniejszej glosy jest analiza uchwały Sądu Najwyższego z 9.12.2021 r., III CZP 16/21. W przedmiotowym orzeczeniu Sąd Najwyższy zajmował się sporną w doktrynie i ugruntowaną w orzecznictwie kwestią dopuszczalności zastrzeżenia kary umownej w postaci procenta wartości wynagrodzenia umownego za zwłokę bez określenia maksymalnej wysokości kar umownych lub terminu końcowego do ich naliczania. Niniejsza publikacja ma na celu zaaprobowanie tezy rzeczonoego judykatu oraz uzupełnienie argumentacji Sądu Najwyższego.

Słowa kluczowe: kara umowna, maksymalna wysokość kar umownych, przesłanki ważności kar umownych, określona suma

Bibliografia /

Borysiak W. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3a, Zobowiązania. Część ogólna, red. K. Osajda, Warszawa 2017.

Drapała P. [w:] System Prawa Prywatnego, red. Z. Radwański, t. 5, Prawo zobowiązań – część ogólna, red. K. Osajda, Warszawa 2020.

Drapała P., Kryteria oceny ważności kary umownej określonej za pomocą mierników wartości innych niż oznaczona suma. Glosa do wyroku SN z dnia 3 października 2019 r., I CSK 280/18, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2020/9.

Gawlik Z. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Zobowiązania. Część ogólna, red. A. Kidyba, Warszawa 2014.

Jastrzębski J., Kara umowna, Warszawa 2006.

Lackoroński B., Określenie sumy w zastrzeżeniu kary umownej, „Monitor Prawniczy” 2018/23.

Lemkowski M. [w:] Kodeks cywilny, t. 2, Komentarz. Art. 353–626, red. M. Gutowski, Warszawa 2019.

Łolik M., Kwestia określenia kary umownej (w kontekście jej maksymalnej wartości) jako przesłanka jej prawidłowego zastrzeżenia, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020/10.

Naworski J.P., Glosa aprobująca do wyroku Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 3 października 2019 r., I CSK 280/18, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2020/11.

Popiołek W. [w:] Kodeks cywilny, t. 2, Komentarz. Art. 450–1088. Przepisy wprowadzające, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2018.

Szejna S., Dopuszczalność zastrzeżenia w umowie zawartej w trybie ustawy z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych kary umownej, o której mowa w art. 436 pkt 4a pr. zam. publ., „Rejent” 2021/11.

Szejna S., Glosa do wyroku KIO z dnia 18 maja 2015 r., KIO 897/15, „Rejent” 2020/11.

Szlęzak A., Polemicznie o maksymalnej wysokości kary umownej jako przesłance ważności jej zastrzeżenia, „Przeгляд Prawa Handlowego” 2021/1.

Walasiak M., Ograniczenie maksymalnej wysokości kary umownej lub końcowego terminu jej naliczania. Glosa do uchwały SN z dnia 9 grudnia 2021 r., III CZP 16/21, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2022/6.

Wiśniewski T. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Zobowiązania. Część ogólna, red. J. Gudowski, Warszawa 2018.

Zagrobelny K. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2019.

Zakrzewski P. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Zobowiązania. Część ogólna (art. 353–534), red. M. Habdas, M. Fras, Warszawa 2018.

Tomasz Kolanowski

Autor jest sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0439-4241>).

Nadużycie prawa a klauzula przeciw unikaniu opodatkowania – wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 1.12.2022 r., I FSK 1439/22

Instytucja nadużycia prawa została uregulowana przez polskiego ustawodawcę w dniu 15.07.2016 r., ponieważ wtedy weszły w życie przepisy art. 5 ust. 4 i 5 ustawy z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług. Nie jest to jednak konstrukcja nowa dla rodzimego systemu, dlatego że od lat funkcjonuje w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W wyroku z 14.12.2000 r., C-110/99, Emsland-Stärke GmbH przeciwko Hauptzollamt Hamburg-Jonas, Trybunał Sprawiedliwości zidentyfikował dwa elementy konieczne do stwierdzenia nadużycia prawa: 1) zestaw obiektywnych okoliczności, w których pomimo formalnego przestrzegania warunków przewidzianych przez przepisy prawa unijnego, cel tych przepisów nie został osiągnięty; oraz 2) element subiektywny, na który składa się wola uzyskania korzyści na podstawie przepisów unijnych poprzez sztuczne stworzenie warunków dla skorzystania z nich. Koncepcję tę zaimplementowano do spraw z zakresu podatku od towarów i usług m.in. w wyrokach TS z 21.02.2006 r., C-255/02, Halifax plc, Leeds Permanent Development Services Ltd i County Wide Property Investments Ltd przeciwko Commissioners of Customs & Excise; z 17.12.2015 r., C-419/14, WebMindLicenses kft przeciwko Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adó- és Vám Főigazgatóság czy z 15.09.2022 r., C-227/21, HA.EN. Czy wobec tego dopuszczalne jest, by organy podatkowe, w sprawach sprzed wejścia w życie wspomnianych przepisów krajowych, powoływały się w stosunku do podatników na nadużycie prawa? Jaka jest relacja instytucji nadużycia prawa w stosunku do klauzuli

przeciwko unikaniu opodatkowania, o której mowa w art. 119a–119f ustawy z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa? Na te pytania podjął się udzielenia odpowiedzi Naczelny Sąd Administracyjny w prezentowanym poniżej wyroku.

Słowa kluczowe: Ordynacja podatkowa, podatek od towarów i usług, nadużycie prawa, klauzula przeciw unikaniu opodatkowania

prof. dr hab. Zbigniew Kmiecik

Autor jest kierownikiem Zakładu Komparatystyki Postępowania Administracyjnego w Instytucie Badań Prawnoporównawczych i Interdyscyplinarnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego w stanie spoczynku (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1297-4940>).

Systemowy charakter i efektywność ochrony w sprawach przewlekłego prowadzenia postępowania administracyjnego (bezczynności organu administracji) – glosa do uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7.03.2022 r., II OPS 1/21

W głosowanej uchwale Naczelny Sąd Administracyjny zajął nader restryktywne stanowisko. Stwierdził on, że skarga na przewlekłe prowadzenie postępowania administracyjnego wniesiona po ustaniu bezprawnej zwłoki w załatwieniu sprawy podlega odrzuceniu. Pogląd ten nie zasługuje na aprobatę, gdyż ignoruje on potrzebę systemowej wykładni obowiązujących przepisów prawa. Opowiedzenie się za nim stawia pod znakiem zapytania efektywność ochrony udzielanej przez sądy administracyjne i możliwość realizacji konstytucyjnego prawa jednostki do odszkodowania od administracji.

Słowa kluczowe: bezprawna zwłoka, organ administracji, załatwienie sprawy, przedmiot zaskarżenia, prejudykat w dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych, efektywność ochrony

Bibliografia /

Bagińska E., Odpowiedzialność odszkodowawcza za wykonywanie władzy publicznej, Warszawa 2006.

Bagińska E., Przesłanki odpowiedzialności deliktowej za niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej [w:] System Prawa Administracyjnego, t. 12, Odpowiedzialność odszkodowawcza w administracji, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Warszawa 2010.

Bagińska E. [w:] Zobowiązania. Część ogólna. Komentarz, t. 2, red. P. Machnikowski, Warszawa 2023 (w druku).

Banaszczyk Z., Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej, Warszawa 2015.

Bieniek G., Gudowski J. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Zobowiązania. Część ogólna, red. J. Gudowski, Warszawa 2018.

Borkowski J., Adamiak B. [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2019.

Dobosz P., Milczenie i bezczynność w prawie administracyjnym, Kraków 2011.

Kabat A. [w:] B. Dauter, B. Gruszczyński, A. Kabat, M. Niezgódka-Medek, Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, Warszawa 2005.

Kędziora R., Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2017.

Kmieciak Z., Wzmocnienie kompetencji najwyższych sądów administracyjnych i jego wpływ na efektywność orzecznictwa, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2012/4.

Kmieciak Z., Zarys teorii postępowania administracyjnego, Warszawa 2014.

Kmieciak Z. [w:] Z. Kmiecik, J. Wegner, M. Wojtuń, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2023.

Lemetre F., Miranda R., Diritto amministrativo, Napoli 2011.

Łaszczycza G., Zażalenie w ogólnym postępowaniu administracyjnym, Kraków 2000.

Łętowska E., Jak i czym mierzyć rzetelność [w:] W pogoni za rzetelnym procesem karnym. Księga dedykowana Profesorowi Stanisławowi Waltosowi, red. D. Szumiło-Kulczycka, Warszawa 2022.

Przybysz P., Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2017.

Stawicka I., Sąd administracyjny nie powinien być zakładnikiem organu, „Gazeta Prawna”, dodatek „Prawnik” z 4.01.2023 r., nr 3.

Wegner J., Skarga na bezczynność po zakończeniu postępowania administracyjnego – glosa do uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z 22.06.2020 r., II OPS 5/19, „Glosa” 2021/1.

Wegner-Kowalska J., Nowy wymiar ochrony sądowej w sprawach bezczynności administracji lub przewlekłego prowadzenia postępowania?, „Państwo i Prawo” 2018/8.

Woś T. [w:] Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, red. T. Woś, Warszawa 2016.

Wróbel A. [w:] A. Wróbel, M. Jaśkowska, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2018.

Wróblewski J., Podstawa normatywna i reguła decyzji w sądowym stosowaniu prawa, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 1969, t. 3.

Zieliński A. [w:] J. Borkowski, J. Jendrośka, R. Orzechowski, A. Zieliński, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 1985.

dr Józef Forystek

Autor jest adwokatem i sędzią Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury oraz wykładowcą studiów podyplomowych Uniwersytetu Jagiellońskiego z zakresu prawa nieruchomości (ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2726-2396>).

Zbywalność roszczenia o odszkodowanie za wywłaszczenie a przymiot strony w rozumieniu art. 28 k.p.a. w sprawie o ustalenie odszkodowania – glosa do uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30.06.2022 r., I OPS 1/22

Głosowana uchwała porusza zagadnienia dotyczące źródła interesu prawnego w prawie administracyjnym oraz charakteru prawnego roszczenia o odszkodowanie za wywłaszczenie i jego zbywalności. Autor glosy wyjaśnił złożony charakter roszczenia odszkodowawczego, traktując je jako hybrydę prawa podmiotowego o charakterze mieszanym (administracyjno-cywilnoprawnym). Dynamiczna i prokonstytucyjna wykładnia przepisów, uwzględniająca wzajemne przenikanie się norm prawa cywilnego i administracyjnego, na tle całego systemu prawnego doprowadziła glosatora do wniosku, że prawo do odszkodowania za wywłaszczenie jest zbywalne na zasadach ogólnych, zarówno w drodze sukcesji uniwersalnej, jak i singularnej. Dlatego też uchwała ta zasługuje na zdecydowaną krytykę i powinna być zastąpiona nową o przeciwnym brzmieniu, która uwzględniałaby dotychczasowy dorobek orzeczniczy dotyczący pełnej zbywalności tego roszczenia, co jednocześnie odpowiadałoby potrzebom współczesnego obrotu cywilnego i gospodarczego.

Słowa kluczowe: wywłaszczenie, interes prawny, charakter prawny roszczenia odszkodowawczego za wywłaszczenie, przelew wierzytelności, następcy prawni, charakter publicznoprawny, charakter cywilnoprawny

Bibliografia /

- Agopszowicz A., Zarys systemu prawnego górnictwa, Warszawa 1974.
- Boć J., Wyrównywanie strat wynikłych z legalnych działań administracji, Wrocław 1971.
- Czachórski W., Zobowiązania. Zarys wykładu, Warszawa 1974.
- Czarnik Z., Słuszne odszkodowanie za wywłaszczenie nieruchomości, Warszawa 2019.
- Czuba S., Cywilnoprawna problematyka wywłaszczenia, Warszawa 1980.
- Duda A.S., Interes prawny w polskim prawie administracyjnym, Warszawa 2008.
- Dworkin R., Imperium prawa, Warszawa 2022.
- Dybowski T. [w:] System prawa cywilnego, t. 3, cz. 1, Prawo zobowiązań – część ogólna, red. Z. Radwański, Ossolineum 1981.
- Forystek J., Komentarz do ustawy o mieniu zabużańskim, Kraków 2020.
- Forystek J., Odszkodowanie za wywłaszczenie jako prawo dziedziczne, „Palestra” 2021/12.
- Gizbert-Studnicki T., Zasady i reguły prawne, „Państwo i Prawo” 1988/3.
- Gizbert-Studnicki T., Grabowski A., Normy programowe w konstytucji [w:] Charakter i struktura norm konstytucji, red. J. Trzciniński, Warszawa 1997.

Grzybowski S. [w:] System prawa cywilnego, t. 1, Część ogólna, red. W. Czachórski, Ossolineum 1974.

Hetko A., Możdżeń-Marcinkowski M., Zbywalność praw i roszczeń z dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy a sukcesja w prawie administracyjnym – rozważania na kanwie wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego z 29.08.2022 r.: I OSK 707/20, I OSK 1717/20, I OSK 2034/20, I OSK 2875/20, oraz uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30.06.2022 r., I OPS 1/22 – analiza orzecznictwa, „Głosa” 2023/1.

Iserzon E., Uwagi o kryterium stosunku administracyjnoprawnego, „Państwo i Prawo” 1965/11.

Kaliński M., Szkoda na mieniu i jej naprawienie, Warszawa 2011.

Karpać K., Legitymacja procesowa w sprawie odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomości. Źródło interesu prawnego z art. 28 k.p.a. – glosa do uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30.06.2022 r., I OPS 1/22, „Głosa” 2022/4.

Kielkowski T., Przelew wierzytelności z tytułu odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości, „Przegląd Sądowy” 2016/10.

Kruś M., Publicznoprawny charakter roszczeń odszkodowawczych za wywłaszczenie nieruchomości, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016/2.

Kuropatwiński J., Cywilne prawo – przelew wierzytelności o odszkodowanie za wydanie z naruszeniem prawa decyzji administracyjnej – dekret z 1945 r. o „gruntach warszawskich”. Glosa do uchwały SN z dnia 7 maja 2009 r., III CZP 18/09, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2010/7–8.

Kuropatwiński J., Umowne rozporządzenie wierzytelnością przyszłą, Toruń 2007.

Lemańska E., Przedawnienie roszczeń związanych z wywłaszczeniem nieruchomości, Warszawa 2014.

Łętowska E., Własność i jej ochrona jako wzorzec kontroli konstytucyjności. Wybrane problemy, referat na XIII Konferencję Sędziów Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Konstytucyjnego Republiki Litewskiej, 24.06.2009 r., „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2009/4.

Łętowska E., W związku z odpowiedzialnością za szkody wyrządzone funkcjonowaniem administracji [w:] Zbiór studiów z zakresu nauk administracyjnych, red. Z. Rybicki, M. Gromadzka-Grzegorzewska, M. Wyrzykowski, Ossolineum 1978.

Łukaszewska A. [w:] Gospodarka nieruchomościami. Komentarz, red. J. Szachułowicz, Warszawa 2003.

Mzyk E. [w:] Ustawa o gospodarce nieruchomościami. Komentarz, red. S. Kalus, Warszawa 2012.

Parchomiuk J., Odpowiedzialność odszkodowawcza za legalne działania administracji publicznej, Warszawa 2007.

Parchomiuk J. [w:] System Prawa Administracyjnego, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 12, Odpowiedzialność odszkodowawcza w administracji, E. Bagińska, J. Parchomiuk, Warszawa 2010.

Radwański Z., Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 1993.

Romańska M. [w:] Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, red. H. Knysiak-Molczyk, Warszawa 2015.

Siarkiewicz K., Obowiązek naprawienia szkody górniczej, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 1971/89.

Sobczak K., Wywłaszczenie jako instrument gospodarki planowej rad narodowych, Toruń 1962.

Szalewska M., Wywłaszczenie nieruchomości, Toruń 2005.

Truskiewicz Z. [w:] E. Drozd, Z. Truskiewicz, Gospodarka gruntami i wywłaszczenie nieruchomości. Komentarz, Kraków 1995.

Warkało W., Odpowiedzialność odszkodowawcza, Warszawa 1972.

Wolanin M. [w:] J. Jaworski, A. Prusaczyk, A. Tułodziecki, M. Wolanin, Ustawa o gospodarce nieruchomościami. Komentarz, Warszawa 2009.

Wolanin M. [w:] J. Jaworski, A. Prusaczyk, A. Tułodziecki, M. Wolanin, Ustawa o gospodarce nieruchomościami. Komentarz, Warszawa 2021.

Woś T., Wywłaszczanie nieruchomości i ich zwrot, Warszawa 2011.

Wójcik S., Glosa do wyroku SN z 23 lipca 1970 r., II CR 298/70, OSPiKA 1971/11, poz. 206.

Wszolek P., Problematyka administracyjnoprawnej odpowiedzialności wyrównawczej na przykładzie odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości, „Causus” 2010/56.

Zaradkiewicz K. [w:] Konstytucja RP, t. 1, Komentarz. Art. 1–86, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016.

Zimmermann M., Polskie prawo wywłaszczeniowe, Lwów 1939.

dr Mateusz Wiktor Golak

Autor jest radcą prawnym, wykładowcą akademickim na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1863-8160>).

Elementy szkody w sprawach o ochronę odmian roślin – glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 9.06.2016 r., C-481/14, Jörn Hansson przeciwko Jungpflanzen Grünewald

Glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-481/14, Hansson, obejmuje zagadnienie ustalenia elementów szkody w sprawach o ochronę odmian roślin. Ze względu na swój charakter orzeczenie to może być stosowane szerzej – we wszystkich sprawach własności intelektualnej. Wyrok nie był wcześniej omawiany w krajowej literaturze. Autor aprobuję

orzeczenie, omawia je, zestawiając z odmiennymi poglądami rzecznika generalnego. W podsumowaniu postuluje szerokie stosowanie poglądów Trybunału Sprawiedliwości, zwłaszcza w zakresie możliwości zaliczania poszczególnych wydatków uprawnionego z prawa własności przemysłowej na poczet szkody.

Słowa kluczowe: prawo ochronne do odmian roślin, własność intelektualna, szkoda, naruszenie prawa własności intelektualnej, sprawy sporne

Bibliografia /

Barta J., Markiewicz R., Prawo autorskie, Warszawa 2013.

Brown A., Kheria S., Cornwell J., Iljadica M., Contemporary Intellectual Property. Law and Policy, Oxford 2019.

Łętowska E., Dlaczego i po co pisze się glosy, czyli dwanaście uwag dla debiutujących autorów komentarzy do orzeczeń sądowych, „Monitor Prawniczy” 2005/11.

Zelek M., Kilka uwag na temat roszczenia o naprawienie szkody w wybranych regulacjach z zakresu prawa własności intelektualnej [w:] Problemy pogranicza prawa cywilnego. Boundary problems of civil law, red. R. Szczepaniak, Warszawa 2022.

dr Ewelina Badura

Autorka jest adiunktem w Katedrze Prawa Nieruchomości i Prawa Podatkowego na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5514-6299>).

Obowiązki pośredników w odniesieniu do obiektów zakwaterowania turystycznego – glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 27.04.2022 r., C-674/20, Airbnb Ireland UC przeciwko Région de Bruxelles-Capitale

Głosowany wyrok dotyczy obowiązków pośredników w odniesieniu do obiektów zakwaterowania turystycznego, które to obowiązki wynikają z belgijskich przepisów zobowiązujących pośredników, takich jak np. Airbnb, do przekazywania urzędowi, na ich pisemne żądanie, danych podmiotów prowadzących obiekty turystyczne, jak również informacji o liczbie noclegów oraz liczbie jednostek zakwaterowania prowadzonych przez nich w ciągu poprzedniego roku. W wyroku Trybunał Sprawiedliwości uznał, że swoboda świadczenia usług nie koliduje z obowiązkiem informacyjnym, a więc nie stoi na przeszkodzie obowiązkowi zbierania i przekazywania informacji. Na tle glosowanego wyroku powstało kilka pytań i wątpliwości. Zasadne będzie pytanie, czy przepis krajowy, ustanawiający obowiązek przekazywania powyższych informacji nie stanowi nieproporcjonalnego ograniczenia w swobodzie przedsiębiorczości usługodawców w państwach członkowskich oraz w swobodnym świadczeniu usług w Unii Europejskiej.

Słowa kluczowe: najem, pośrednik, nieruchomości, umowa, podatek, informacje

Bibliografia /

Kulawik J. [w:] J. Kulawik, B. Jankowski, Świadczenie usług w Unii Europejskiej, Warszawa 2014.

Rosiak P.K., Szpunar M., Postępowanie przed Trybunałem Sprawiedliwości i Sądem Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich. Aspekty praktyczne, Warszawa 2007, LEX.

Szpunar M., Wykładnia autonomiczna europejskiego prawa prywatnego międzynarodowego [w:] Rozprawy z prawa prywatnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Wojciechowi Popiołkowi, red. M. Jagielska, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar, Warszawa 2017.